

І. С. Подліснюк

студ. II курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Т. О. Павлова

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ АМНІСТІЇ В УКРАЇНІ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1, ст. 3].

Для здійснення цього завдання Кримінальний кодекс України (далі – КК України) визначає, які суспільно небезпечні діяння є злочинами, та які покарання застосовуються до осіб, що їх вчинили. При цьому актуальним для чинного КК України залишаються питання застосування механізмів звільнення від кримінальної відповідальності та покарання. Застосовуючи правовий механізм притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили злочин, держава залишає за собою право прощати таких осіб. Однією із форм державного прощення є можливість застосування до осіб, що вчинили злочин, процедури звільнення від відбування покарання на підставі закону України про амністію.

У системі існуючих в українському законодавстві видів звільнення від відбування покарання амністія займає чільне місце. Це підтверджується врегулюванням амністії не лише кримінальним, а й іншими видами галузевого законодавства, а саме: конституційним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим.

В перекладі з латинської мови амністія означає «прощення», тобто звільнення винної особи від того покарання (або його частини), яке за загальним правилом повинне бути застосоване за певний злочин. Існування цього інституту зумовлене реалізацією принципу гуманізму в діяльності органів держави.

Амністія оголошується законом про амністію, який приймається відповідно до положень Конституції України, Кримінального кодексу України та Закону «Про застосування амністії в Україні» від 01.10.1996 р. № 392/96-ВР (далі – Закон України від 01.10.1996 р.). Закони про амністію, за винятком законів про умовну амністію, Верховна Рада України може приймати не частіше одного разу протягом календарного року, крім випадків індивідуальної амністії (ст. 7 Закону України від 01.10.1996 р.).

Закон України «Про застосування амністії в Україні» від 01.10.1996 р. в ст. 1 визначає, що амністія – це повне або часткове

звільнення від відбування покарання певної категорії осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вироки стосовно цих осіб не набрали законної сили [2, ст. 1].

Коло осіб, до яких не може бути застосована амністія, визначено у Законі України від 01.10.1996 р. в ст. 4. В ч. 4 ст. 86 КК України закріплено, що особи, визнані винними у вчиненні корупційних злочинів, вироки стосовно яких не набрали законної сили, не можуть бути звільнені від відбування покарання, а особи, вироки стосовно яких набрали законної сили, – не можуть бути повністю звільнені законом про амністію від відбування покарання. Зазначені особи можуть бути звільнені від відбування покарання після фактичного відбуття ними строків, встановлених ч.3 ст. 81 цього Кодексу [3]. Тобто вказана норма робить виключення тільки для осіб, які вчинили корупційні злочини. Щодо інших категорій осіб, амністія застосовується без будь-яких умов.

Амністію, на відміну від інших видів звільнення від покарання, можна вважати своєрідним актом «прощення» особи, яка вчинила злочин та була визнана винною. Адже інші види звільнення від покарання так чи інакше пов'язані з додатковими умовами, які свідчать або про втрату особою, яка вчинила злочин, суспільної небезпеки, або ж про втрату суспільної небезпеки вчиненого діяння. Застосування амністії не пов'язується законодавцем ані з проявами позитивної посткримінальної поведінки злочинця, ані зі строками, які пройшли від часу вчинення злочину, за винятком положень ч. 4, ст. 86 КК України, а також зміною будь-яких інших обставин. Слід погодитися з В. Бурдіним, який вважає, що сьогодні можна стверджувати про те, що інститут амністії використовується фактично як засіб розвантаження працівників правоохоронних органів та звільнення місць у переповнених на сьогодні кримінально-виконавчих установах, що не сприяє реалізації превентивної функції кримінального законодавства. Останні роки у нашій державі склалася практика, коли практично щороку приймали закони про амністію [4]. Але амністія для особи, яка вчинила злочин та була визнана судом винною, повинна бути неочікуваним актом «прощення» вчиненого нею злочину. В іншому випадку амністія тільки породжуватиме відчуття безкарності і сприятиме рецидиву.

Таким чином, слід зазначити, що інститут амністії має міжгалузевий характер, оскільки, незважаючи на те, що такі акти приймаються не судом, а законодавчим органом держави, їх застосування

покладається на установи виконання покарання, суд і правоохоронні органи. Ми вважаємо, що відсутність певних умов, за наявності яких цей інститут може бути застосований, формує почуття безкарності та призводить до рецидиву злочинів. Тому доцільним було б розширити застосування положень ч. 4 ст. 86 КК України у частині можливості бути звільненим від відбування покарання після фактичного відбуття засудженням строків, встановлених у ч. 3 ст. 81 КК України, на всіх осіб, відносно яких наявні підстави застосування закону про амністію.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254 % D0 % BA/96- % D0 % B2 % D1 % 803](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%803). – Назва з екрана.
2. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 01.10.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/392/96- % D0 % B2 % D1 % 80](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80). – Назва з екрана.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page3>. – Назва з екрана.
4. Бурдін В. Окремі проблеми застосування амністії в Україні / В. Бурдін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/18402/ %C2](http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/18402/%C2). – Назва з екрана.

Т. А. Рожко

студ. III курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. О. А. Чуваков

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи є посяганнями на особистість і пов'язані з грубими порушеннями норм суспільної моралі, тому кримінальним законодавством за їх вчинення передбачено доволі суворе покарання. Кримінальне право не є позитивним регулятором статевої відносин, воно лише встановлює заборону вчиняти діяння, які явно суперечать принципам так званої статевої моралі, що склалися в суспільстві, і природнім правилам людсько-